

Innlegg
til
Likestillings- og diskrimineringsnemda.

Nemndas sak 2/2017-1.

Klager: Blidensol Sykehjem v/ Driftsstyret og styret i Pleiehjemsforeningen i Rogaland.

Klagemotpart: Yaha Gapurayeva.

I

For å komme i overensstemmelse med begrepsbruken i Ot.prp. nr. 33 (2004 - 2005) endres siste setning i klagen side 1 til: «Derimot forskjellsbehandles»

II

Kommentar til Ombudets tilsvare (i oversendelsesskriv) og Sekretariatets redegjørelse, - nedenfor kalt hhv. O. og S.

I S (s.12) bekreftes vår antakelse (klagen s. 2) om at Ombudet og Nemda hittil uten videre problematisering har lagt til grunn at forskjellsbehandling pga. religiøs adferd er diskriminering pga. religion.

Den første vi har sett problematisere dette er h.r. adv. Leif C. Middelthon i et innlegg i Stavanger Aftenblad 23.09.16 i anledning Frisør-saken. Kopi vedlegges, - Bilag 1.

Som det videre fremgår av S. ble temaet tatt opp i Lagmannsretten som imidlertid avfeiet det med: «Når diskrimineringen er forårsaket av bæring av plagget og dermed koblet til fornærmedes religion, slik tilfellet er for hijab, er lovens ordlyd «religion» oppfylt». Altså ingen drøftelse, kun en konstatering: «religiøs adferd = religion», resultatet begrunnes med resultatet.

Ombudet er heldigvis mindre kategorisk. Det erkjenner (O. s.2) at ikke all religiøs adferd er vernet, men hevder at det i Ot.prp. s. 103 åpnes for bruk av hijab og turban fordi disse der tas som eksempler på religiøs adferd som kan komme i konflikt med legitime krav, og hvor løsningen sies å måtte bero på om «forskjellsbehandlingen er saklig, nødvendig og proporsjonal». Ombudet synes her å ta det for gitt at «forskjellsbehandlingen» skal relateres til det religiøse kravet og ikke det legitime. Men da blir den religiøse begunstiget og andre tilsvarende diskriminert. Nærmere om dette nedenfor.

Dessuten sier Ombudets standpunkt oss like lite som Lagmannsrettens, noe om hvor grensen går for vernet religiøs adferd, før man har lov til å reagere med forskjellsbehandling uten å diskriminere. Hvor grensen går blir uklar inntil det er rettslig fastslått for hver enkelt religiøs adferd, - en både retts teknisk og rettsøkonomisk umulig tilstand. Saken gjelder derfor noe langt mer enn hijab. Men at den gjelder nettopp hijab er neppe tilfeldig. Ved ettertanke ser enhver at dette enkle plagget er blitt møtested eller kamparena mellom demokrati og teokrati. Skal man få dispensasjon for å adlyde sin Gud? Får man det for hijab, - hvorfor ikke da også for all religiøst motivert adferd, jfr. eksemplene i klagen? Hvis vernet skal gjelde mer enn trosbekjennelsen, står vi overfor en uendelighet av tenkelige trosbaserte unntakskrav, - ikke

minst innenfor helsesektoren. Det blir da uholdbart å pålegge håndheveren av legitime krav å påvise saklighet m.m. for forskjellsbehandling. Det bør tvert imot være unntakskreverens sak å begrunne unntaket. Slike unntakskrav kan forekomme. Eksempelvis kan den som gjør pliktmessig militærtjeneste nekte å spise svinekjøtt, mens en som har vervet seg til forsvaret neppe kan det.

At det er unntakskreverens som må begrunne den preferanse som kreves på religiøst grunnlag, mener vi også forutsettes i alle E.M.D's avgjørelser. Det gjelder også Ebrahimian-saken. At det der påpekes at Staten generelt forbyr religiøse plagg for offentlig ansatte, og derfor ikke begrunner nektelsen konkret, gir ikke nektelsen mer legitimitet enn om den kommer fra en norsk arbeidsgiver og er begrunnet. Det relevante i dommen er derimot at den sier at «inngrepet i klagerens rett til å gi uttrykk for sin religion er nødvendig i et demokratiske samfunn». Når det her tales om «klagerens rett», er det ikke en presumert religionsbasert rett til å bære hijab, men den menneskerett enhver i utgangspunktet har til å kle seg som en vil. Annerledes blir det med vern mot forskjellsbehandling pga. tro og trosbekjennelse, - det som i S. s.11 kalles «diskrimineringsvern for person». Der skal forskjellsbehandling være saklig, begrunnet m.m.

Loven forbyr altså etnisitet, religion og livssyn, - herunder politisk syn -, som forskjellsbehandlingsgrunner. Disse forutsettes å være likestilt. Men ingen vil mene at etnisk- eller livssynsmotivert antrekk, - som f.eks. samedrakt, bunad, satanistdrakt, politisk uniform med hakekors eller hammer/sigd -, kan trumfe uniformskrav. Hvorfor da en ubegrunnet særbehandling av religiøse? Og hvorfor skal den hvis religion har flest påbud, oppnå mestbegunstigelse? En lov som slik åpner for forskjellsbehandling på religiøst grunnlag er selv diskriminerende.

Til O's anførsel om at lovforarbeidene viser at religiøs adferd generelt og bruk av hijab og turban spesielt ikke berettiger til forskjellsbehandling, bemerkes:

Som påpekt i klagen, er eneste språklig korrekte og juridisk forsvarlige forståelse av ordet «religion» at det kun dekker «tro» og ikke trosutøvelse.

Det fremgår av Ot.prp. s.90 at man tok utgangspunkt i begrepet «trosbekjennelse» i Strl. §349a og i Dl. §6 endret det til «religion» kun for å synliggjøre at trosretninger som ikke benytter trosbekjennelse, skal omfattes. Ingen kan mene at «trosbekjennelse» semantisk dekker all religiøs motivert adferd. Og juridisk er det ikke grunnlag for å begrense en eventuell slik utvidende tolkning til bruk av «hijab og turban» for å lande på et presentabelt standpunkt. Hvis religiøs adferd skal vernes, må vernet være generelt og det går selvsagt ikke. Man kan saktens spørre om hvorfor departementet spesielt tar opp situasjonen hvor religiøs adferd kolliderer med legitime krav, og i den forbindelse eksempelvis nevner at bruk av hijab og turban «kan komme i strid med virksomheters krav til helse og hygiene». Men derav å slutte at det er generelt diskrimineringsvern for religiøs adferd, er et langt stykke å gå, og enda lenger er det til at hijab har et slik spesielt vern. Hvis noe slikt var meningen, måtte det vært forelagt Stortinget på en langt klarere måte.

Vårt standpunkt er altså at nektelse av å følge uniformsreglementet ved å bruke hijab, er lovlig grunn til forskjellsbehandling som ikke er i strid Dl. §6.

En konsekvens av dette er at vi, - som Frankrike -, ikke behøver å gi noen begrunnelse for uniformskravet. Men dette forhindrer ikke at vi i tillegg til det prinsipielle også har konkrete grunner, som redegjort for i klagen. Som anført går disse på; generelt behov for enhetlighet,

miljø og spesielt pasientenes vel. Om forsvarligheten av disse grunner nøyer vi oss her med å vise til advokat Nils Thomas Svendsens innlegg i H.R.S. 09.02 2017 som vedlegges, - Bilag 2.

III

Til spørsmålet (S. s.10) om saken skal vurderes i forhold til forbudet mot kjønnsdiskriminering bemerkes:

Siden hijab kun er aktuell for kvinner, er det klart at der blir forskjell i forhold til menn. Men uniformsreglementet utelukker alle former for religiøse plagg. Således rammes også mannsplagg som jødekalott, turban og fez.

Hvis hijabnektelse er kjønnsdiskriminerende, må vel også f.eks. et flyselskaps uniformsreglement for kabinansatte som påbyr skjørtelengde under knærne, være det?

IV

Til de spørsmål som stilles oss, har vi følgende svar:

1. Karen Hirth Thorsens forslag lød: «Alle ansatte ved Blidensol Sykehjem (i kontakt med beboerne) skal bruke arbeidsantrekk som utlevert fra sykehjemmet». Dette må forstås i sammenheng med at administrasjonen uten styrets vitende hadde startet utlevering av hijab.
2. Alle ansatte får utlevert arbeidsantrekk som skal brukes i arbeidstiden. Administrasjonen har ikke fått annen instruks enn den som ligger i styrevedtaket og som altså innebærer at hijab utelukkes. Som nevnt hadde administrasjonen, - visstnok i samsvar med nå vanlig praksis i helsevesenet -, tatt med hijab i det som ble utlevert. Hvorvidt klageren har brukt egen eller hjemmets hijab, vites ikke.
3. Som opplyst i klagen, har vi mottatt negative reaksjoner på hijabbruken fra både ansatte og pårørende, men ingen har ønsket å stå frem. Det har vi forståelse for, - jevnfør den hets vi selv er blitt gjenstand for. Se vår hjemmeside www.pleiehjemsforeningenirogaland.no.
4. Som anført i vår klage, arbeidet klageren i mange år ved Blidensol uten å bruke hijab. Når hun begynte med det, vet vi ikke eksakt. Vi har ikke hatt problemer med klageren personlig hverken før eller etter at hun begynte med hijab. Men med Helse-Norges behov for arbeidskraft og myndighetenes ønske om å sysselsette muslimske kvinner, sikrer hijab et religionsdominert helsevesen. Det er det vi er imot og ikke muslimer. Vi er for: «Full toleranse, men Null preferanse». Det er også våre nye landsmenn og nye landskvinner i det lange løp best tjent med.

V

I anledning Sekretariatets brev til Stavanger kommune bemerkes:

Som eier av Blidensol Sykehjem har Pleiehjemsforeningen i Rogaland driften av hjemmet ved et driftsstyre og en administrasjon underlagt det.

Pleiehjemsforeningen i Rogaland har etablert samarbeid med Stavanger kommune ved en leieavtale og en driftsavtale, - begge datert 08.03 2010.

Foreningsstyret er bemannet med medlemmer av foreningen. I driftsstyret sitter foruten foreningsmedlemmer, - som er i flertall -, representanter for ansatte og pårørende.

Kommunen har vært tilbudt plass i driftsstyret, men har ikke ønsket det.

Foreningen er arbeidsgiver for alle ansatte.

I ht. avtaleverket kontrollerer kommunen pasientinntaket mot å saldere driften ved å betale «leie».

Pleiehjemsforeningen i Rogaland står altså kun i kontraktsforhold til kommunen som ikke har noen instruksjonsmyndighet overfor den. Allikevel har kommunen v/ordføreren og direktør oppvekst og levekår tatt parti mot oss i saken og forsøkt å tvinge oss til å omgjøre uniformsvedtaket.

For tilfelle dette skulle interessere, viser vi til vår korrespondanse med kommunen som er utlagt på vår hjemmeside.

Ettersom kommunen således har tiltatt seg rollen som vår motpart i saken, finner vi det, - under henvisning til det kontradiktoriske prinsipp -, betenkelig at kommunen er gitt endelig uttalefrist som oss til 21. februar.

Men ettersom vi ikke ser at de stillede spørsmål og kommunens uttalelse til saken har relevans for avgjørelsen, godtar vi det.

VI

Vi har dessverre ikke anledning til å være tilstede ved forhandlingsmøtet 7. mars, men vi vil forsøke å være tilgjengelige på telefonnr. 952.46.447.

Stavanger, 19. februar 2017.

Dagny H. Pedersen Welle
Styreleder driftsstyret,
Blidensol sykehjem

Kirsten Smedvig
styreleder Pleiehjemsforeningen
i Rogaland
Sign.